

ОБЛІКОВИЙ АСПЕКТ ВИТРАТ НА ЕКОЛОГІЧНУ ЯКІСТЬ ПРОДУКЦІЇ

В сучасних умовах основою існування і успішного розвитку підприємства є конкурентоспроможна продукція, що має високий попит як на вітчизняному, так і на іноземному ринках. Така продукція повинна витримувати основне співвідношення – якості та ціни. Але сьогодні існує тенденція до зниження собівартості, тим самим зниження якості продукції, що виготовляється. Використання дешевої сировини низької якості – це один з основних шляхів зниження собівартості.

Проте на сьогоднішній день взаємозв'язок між ціною та якістю носить досить суперечливий характер, оскільки висока якість продукції поряд із зростанням конкурентоспроможності, збільшенням обсягу продажів і зростанням частки продукції підприємства на ринку зазвичай призводить до підвищення витрат, а отже, до росту цін або зниження рентабельності продукції.

Тож, якість продукції є одним з визначальних факторів конкурентоспроможності продукції. Важливою складовою продовольчої безпеки країни є її якість і безпечність для населення. Нині ця проблема набуває важливого значення і особливої актуальності. Адже від безпечності та якості продуктів харчування в значній мірі залежить життя і здоров'я людей. Саме високі вимоги до якості продукції забезпечує домінування продукції розвинутих країн на світовому ринку, її конкурентоздатність і дозволяє відігравати провідну роль у світовому розподілі праці. Однак на сьогодні питанням забезпечення екологічної якості продукції та бухгалтерського обліку витрат, пов'язаних з її забезпеченням, приділяється незначна увага, а ряд аспектів облікового відображення витрат на екологічну якість залишаються недостатньо дослідженими.

Питанням сутності, класифікації витрат на екологічну якість та їх облікових аспектів присвячено роботи вітчизняних та зарубіжних вчених, серед яких праці: Ю. Бурдіна, Є. Карлика, В. Кислицина, Ф. Кросбі, В. Павлова, В. Пархоменка, М. Самогородської, І. Тимрієнко, А. Фейгенбаума, В. Фоміна, Т. Харламової, Дж. Х. Харрінгтона, Дж. Шанка, М. Шигуна та інших.

Незважаючи на це залишаються невирішеними ряд проблем, пов'язаних зі визначенням терміну «витрати на екологічну якість продукції» та організацію їх обліку. Це є результатом того, що на практиці важко відрізнити витрати на забезпечення екологічної якості від інших витрат. Відносно трактувань терміну «витрати на екологічну якість продукції» існує ряд думок. Витрати екологічної якості продукції – це витрати, які виникають внаслідок недосягнення 100 % рівня екологічної якості. Це різниця між рівнем витрат, які очікуються при досягненні відмінних характеристик екологічної якості і фактичними витратами.

Сьогодні не існує єдиного підходу до визначення поняття «витрат на екологічну якість», тож відповідно і не вжито заходів по організації їх обліку. Узагальнимо, під «витратами на екологічну якість» варто розуміти систематичні витрати заходи і процеси щодо забезпечення і підвищення екологічної якості

продукції. Дані заходи спрямовані на забезпечення відповідності продукції вимогам встановлених і передбачуваних потреб споживачів, а також втрати, обумовлені низькою якістю продукції і процесу. В результаті того, що витрати на екологічну якість є однією із складових елементів собівартості готової продукції, то виникає потреба у організації їх обліку.

Маючи на меті прийняття обґрунтованих та ефективних рішень управлінським персоналом, пропонуємо процес організації обліку витрат на якість здійснювати у наступній послідовності :

1. визначення завдань обліку витрат на екологічну якість продукції;
2. виділення об'єктів обліку витрат на екологічну якість продукції;
3. виділення суб'єктів, які здійснюють організацію обліку;
4. розробка класифікація витрат на екологічну якість;
5. формування складу витрат на екологічну якість;
6. підбір методів оцінки екологічних витрат;
7. забезпечення документообігу витрат на екологічну якість продукції.

Пропонуємо дані етапи прописати в окремому розділі щодо обліку витрат на екологічну якість продукції в Наказі про облікову політику.

В результаті відсутності єдиного підходу до організації обліку витрат на екологічну якість продукції кожне підприємство організовує облік на власний розсуд. На нашу думку, доцільно облік витрат на екологічну якість продукції вести на окремому субрахунку 914 «Витрати на екологічну якість», відкритому до рахунка 91 «Загальновиробничі витрати».

Також, до складу витрат на підтвердження та поліпшення екологічної якості пропонуємо відносити:

- витрати на маркетингові дослідження;
- виплати зі сертифікації продукції;
- оплату за розробку та оцінку вартості системи екологічної якості;
- витрати на метрологічне забезпечення виробництва та оцінку якості;
- витрати на заробітну плату та нарахування на заробітну плату персоналу, який займається оприбуткуванням і визначенням екологічної якості придбаних товарів;
- витрати на перевірку зразків продукції;
- витрати, пов'язані із навчанням персоналу щодо екологічної якості.

Отже, недостатнє висвітлення екологічних проблем в обліковому аспекті спричиняє виключення ролі бухгалтерського обліку в процесі реалізації положень концепції стійкого розвитку економіки. Бухгалтерський облік витрат на екологічну якість продукції є джерелом інформації для управлінських рішень, але існуючий в Україні порядок організації бухгалтерського обліку не забезпечує надання необхідної інформації для управління екологічною якістю продукції.